

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 12 0 У 005830 17 Увп
Бања Лука, 3.4.2019. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Смиљане Мрша, предсједника вијећа, Душка Бојовића и Страхине Ђурковића, чланова вијећа, уз учешће Мире Мачкић као записничара, у управном спору по тужби И. С. из У., заступане по пуномоћнику Г. Б. адвокату из Б., (у даљем тексту: тужила), против рјешења број ... од 15.7.2016. године Фонда (у даљем тексту: тужени), у предмету признавања права на сразмјерну породичну пензију, одлучујући о захтјеву туженог за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Бијељини број 12 0 У 005830 16 У од 30.11.2016. године, у нејавној сједници одржаној дана 3.4.2019. године донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се уважава, пресуда Окружног суда у Бијељини број 12 0 У 005830 16 У од 30.11.2016. године се преиначава тако да се тужба одбија као неоснована.

Образложење

Побијаном пресудом је уважена тужба и поништен уводно означени акт туженог, којим је одбијена као неоснована жалба тужиле изјављена на рјешење Филијале туженог у Б. (у даљем тексту: Филијала Б.) број ... од 2.6.2016. године, којим је одбијен захтјев тужиле за поновно одређивање породичне пензије, јер нема нових чињеница за које се сазнало или су наступиле након доношења рјешења о признавању права на породичну пензију.

Уважење тужбе је образложено разлозима да је тужени односно првостепени орган туженог требао, прије свега цијенити да ли се захтјев тужиле може сматрати захтјевом за укидање или мијењање правоснажног рјешења по захтјеву странке, у смислу члана 250. став 2. у вези става 1. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“ број 13/02, 87/07 и 50/10) и евентуално у вези са тим тражити одређене допуне поднесеног захтјева, имајући у виду да тужила након смрти супруга као осигураника, није захтијевала утврђивање сразмјерне породичне пензије већ се захтјев односио на признавање породичне пензије. Будући да је за остваривање права на сразмјерну пензију, цијенећи одредбу члана 7. Споразума о међусобним правима и обавезама у спровођењу пензијског и инвалидског осигурања, закљученог између Јавног фонда за пензијско и инвалидско осигурање Р С., Друштвеног фонда за пензијско и инвалидско осигурање БиХ и Завода за мировинско и инвалидско осигурање Мостар („Службени гласник РС“ број 15/00, у даљем тексту: Споразум), неопходан услов остваривања пензијског стажа код више носилаца осигурања, па како ни тужени а ни првостепени орган туженог не наводе на основу којег доказа је утврђено да је тужилин

супруг остварио пензијски стаж у Федерацији Б и Х (у даљем тексту: Федерација БиХ) и тиме услов за стицање сразмјерне пензије, нејасан је закључак туженог да тужила има право на сразмјерну породичну пензију, јер констатација да је њен супруг примао плату (осим у Р. С.) и у Федерацији БиХ 1 мјесец послје 30.4.1992. године, односно у мају мјесецу 1992. године, не указује да су му плаћени доприноси за тај мјесец, односно да је остварио пензијски стаж у Федерацији БиХ, у складу са чим нису цијењени ни наводи тужиле дати током поступка да она, као ни њен супруг, нису примаоци пензије по том основу. Стога је суд закључио да су у поступку доношења оспореног акта учињене повреде правила поступка из ЗОУП-а, па да је то било од утицаја на неправилно и непотпуно утврђено чињенично стање а и на неправилну примјену материјалног права.

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде (у даљем тексту: захтјев), тужени побија њену законитост, због неправилне примјене материјалног права и повреда правила поступка. Истиче да је чињеница да је тужилин супруг остварио стаж осигурања у Федерацији БиХ, утврђена на основу његове радне књижице и извода из матичне евиденције осигураника ЕРЦ ЗИПО – Сарајево, у којој је наведен тај стаж у Федерацији БиХ од 1.5. до 1.6.1992. године, као и потврде Федералног завода за ПИО/МИО од 27.5.2010. године о том стажу, на основу чега је тужила остварила право на сразмјерни дио породичне пензије рјешењем Федералног завода за ПИО/МИО. ... од 31.5.2010. године, сходно чему јој је и одређена сразмјерна породична пензија у РС., у смислу члана 7. Споразума. Због тога побијану пресуду сматра неправилном, јер је њоме повријеђено начело законитости и онемогућено поступање према позитивним правним прописима, будући да је јасно да суд није извршио увид у цјелокупну документацију у спису предмета, јер није констатовао да постоје супротни докази у односу на неправилне наводе у пресуди, а из разлога што је неспорно да је тужила корисник права на сразмјерну породичну пензију код Федералног завода ПИО/МИО. Предлаже да се захтјев уважи, побијана пресуда преиначи и тужба одбије као неоснована.

Тужила у одговору на захтјев наводи да је захтјев без основа, а побијана пресуда правилна. Даље оспорава смањења пензија која су јој претходно учињена примјеном ранијег Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“ број 32/00 -118/09, у даљем тексту: ранији Закон) и важећег Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“ број 134/11, 82/13 и 103/15, у даљем тексту: важећи Закон о ПИО), у вези са чим сматра да је тужени приликом одређивања сразмјерне породичне пензија ретроактивно примијенио материјално право, тј. како ранији Закон а тако и важећи Закон о ПИО, која ретроактивна примјена је супротна Уставу Републике Српске, а износ од 100,30 КМ који сада прима по основу сразмјерне породичне пензије апсолутно је недовољан за задовољење основних животних потреба. Предлаже да се захтјев одбије и побијана пресуда потврди.

Размотривши захтјев, побијану пресуду, одговор тужиле на захтјев, оспорени акт и цјелокупне списе предметне управне ствари, на основу одредбе 39. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“ број 109/05 и 63/11, у даљем тексту: ЗУС), одлучено је као у изреци ове пресуде из сљедећих разлога:

Из списка предмета произилази да је тужили, удови умрлог осигураника Н. С., који је остварио укупан пенијски стаж од 20 година 1 мјесец и 5 дана, у који је урачунат стаж осигурања у бившој СР БиХ од 13.9.1979. до 30.4.1992. године, што износи 12 година 7 месеци и 18 дана, те посебан стаж у Р С. у двоструком трајању од 25.6.1992. до 1.3.1996. године, што износи 7 година 4 мјесеца и 16 дана, као и стаж осигурања у Федерацији БиХ

од 1.5. до 1. 6.1992. године, што износи 1 мјесец и 1 дан, признато право на сразмјерни дио породичне пензије почев од 21.07.2009. године, рјешењем Филијале Б. од 27.8.2009. године, у износу од 314,00 КМ. Тај износ је у два наврата, позивајући се на измјене ранијег Закона и важећи Закон о ПИО, мијењан поновним одређивањем тужилји сразмјерне породичне пензије, тако да јој по правоснажном рјешењу од 13.2.2012. године сразмјерна породична пензија износи 106,32 КМ, који износ се усклађује према одлукама Владе РС о усклађивању пензије. Након тога је рјешењем Филијале Б. од 18.2.2014. године, одбијен захтјев тужилје за поновно одређивање породичне пензије, позивом на одредбу члана 143. став 1. важећег Закона о ПИО, са образложењем да нема нових чињеница за које се сазнало или су наступиле након доношења рјешења о признавању права на пензију, а поред тога је закључком истог првостепеног органа од 25.9.2014. године одбачен приједлог тужилје за понављање поступка утврђивања новог износа породичне пензије.

Потом је тужилја дана 12.5.2016 године поднијела нови захтјев за поновни обрачун породичне пензије, тражећи да се изврши с озбиром на чињенично стање и важеће законе, који захтјев је одбијен рјешењем Филијале Б. од 2.6.2016. године (које чини правно јединство са оспореним актом), такође позивом на одредбу члана 143. став 1. важећег Закона о ПИО, са образложењем да нема нових чињеница за које се сазнало или су наступиле након доношења рјешења о признавању права на пензију. То рјешење је потврђено оспореним актом, са образложењем да је тужилја право на породичну пензију остварила на основу рјешења од 27.8.2009. гдине, према пензијском основу који је одређен сходно члану 87. ранијег Закона тако да пензијски основ припадника оружаних снага РС не може бити мањи од просјечне нето плате у републици у години која је претходила години у којој стиче право на пензију, увећане за 30%, као и члану 89. тог закона према којем се пензија за припаднике оружаних снага увећава за 60% а не може износити више од 75% од основа, те како је измјенама тог закона брисан члан 89. тако да су све пензије поново одређене почев од 1.2.2010. године, дошло је до смањења пензије, па ступањем на снагу важећег Закона о ПИО којим је у члану 172. став 4. прописано да ће свим корисницима којима је пензија одеђена у складу са чланом 87. ранијег Закона тужени Фонд по службеној дужности утврдити пензију од пензијског основа у складу са чланом 77. до 86. тог закона од првог дана након ступања на снагу важећег Закона о ПИО односно од 1.2.2012. године, на тај начин се дошло до износа висине пензије од 100,30 КМ, сходно платама које је тужилин супруг као осигураник остварио, при чему су укинута гарантовани износи којима су одређене категорије корисника биле привилеговане, тако да су изједначавањем свих корисника пензије одређене према платама и накнадама које су остварили у току рада, који износ је даље усклађиван сходно одлукама Владе РС о усклађивању. Како тужилја није понудила никакве нове чињенице које би могле довести до другачије одлуке, оспореним актом је одбијена жалба на првостепено рјешење, а оспорени акт је побијаном пресудом поништен, са разлозима који су већ изнесени у уводном дијелу образложења ове пресуде.

Побијана пресуда није правилна а самим тим ни законита.

Чланом 143. став 1. важећег Закона о ПИО је прописано да корисник пензије може да поднесе захтјев за одређивање новог износа пензије, на основу чињеница за које је сазнао или су наступиле након доношења рјешења о признавању права на пензију.

Како је тужилји, примјеном одредаба ранијег Закона и важећег Закона о ПИО, утврђен нови износ пензије, правоснажним рјешењем од 27.6.2012. године којим јој је

поново одређена сразмјерна породична пензија у износу од 106,32 КМ, па како тужила у свом захтјеву од 12.5.2006. године није навела било какве нове чињенице за које је сазнала или које су наступиле након доношења тог правоснажног рјешења о признавању права на сразмјерну породичну пензију, правилно је рјешењем Филијале Б. одбијен тај тужилин захтјев, позивом на одредбу члана 143. став 1. важећег Закона о ПИО, што је правилно потврђено оспореним актом. У оспореном акту су дати јасни и потпуни разлози које у свему прихвата и овај суд, будући да је примјеном одредаба ранијег Закона и важећег Закона о ПИО дошло до смањења висине сразмјерне породичне пензије, коју је тужила раније примала. Како се у спису предмета управног поступка налази рјешење Федералног завода ПИО/МИО – Тузлански Кантон број ... од 31.5.2010. године којим је тужили, као члану продице умрлог осигураника (њеног супруга), признато право на сразмјерни дио породичне пензије који пада на терет тог носиоца осигурања, у мјесечном износу од 0,4977 КМ почев од 26.4.2009. године, по основу оствареног пензијског стажа у Федерацији БиХ послје 30.4.1992. године, у трајању од 1 мјесец и 1 дан, који је остварен у периоду од 1.5. до 1.6.1992. године, што и произилази из потврде тог завода од 27.5.2010. године, потпуно без основа наводи у побијаној пресуди да су у поступку доношења оспореног акта учињене повреде правила поступка из ЗОУП-а и да је неправилно утврђено чињенично стање. Стога је потпуно неутемељена констатација нижестепеног суда да првостепени орган туженог а ни тужени нису доказали на основу чега су утврдили да је тужилин супруг као осигураник, у мјесецу мају 1992. године био запослен на подручју данашње Федерације БиХ и да су му за тај мјесец плаћени доприноси, јер је тужили примјеном члана 7. Споразума признат сразмјерни дио старосне пензије код тог носиоца осигурања, слиједом чега су били испуњени услови да се тужили од стране туженог Ф. призна право на сразмјерну старосну пензију поменути правоснажним рјешењем од 13.2.2012. године. Како у односу на то рјешење тужила у свом захтјеву за поновно одређивање породичне пензије, није понудила никакве нове чињенице за које је сазнала или су наступиле након доношења тог правоснажног рјешења, оспорени акт којим је потврђено првостепено рјешење којим је одбијен њен захтјев за поновно одређивање породичне пензије, се указује правилним, како се то основано истиче у предметном захтјеву туженог.

Због тога је без утицаја позивање нижестепеног суда у побијаној пресуди да је тужени требао цијенити да ли се тужилин захтјев може сматрати захтјевом за укидање и мијењање правоснажног рјешења по захтјеву странке, у смислу члану 250. став 2. у вези става 1. ЗОУП-а, којим је прописано да ако је правоснажним рјешењем странка стекла неко право, а орган који је донио то рјешење сматра да је неправилно примијењен материјални закон, може рјешење укинути и измијенити ради његовог усклађивања са законом, само ако странка која је на основу тога рјешења стекла право на то пристане и ако се тиме не вријеђа право трећег лица (став 1), те да под условима из става 1. тог члана, а на захтјев странке може се укинути или измијенити правоснажно рјешење које је неповољно по странку, с тим да ако орган нађе да нема потребе да се рјешење укине или измијени, дужан је да о томе обавијести странку (став 2), у ком случају управни орган и не доноси рјешење јер би доношењем таквог рјешења дошло до негације институције правоснажности рјешења, будући да би странка увијек новим захтјевом могла да примора орган да се упушта у мериторно расправљање њеног захтјева и да доноси ново рјешење.

Према томе, произилази да у поступку доношења оспореног акта чињенично стање није неправилно и непотпуно утврђено, нити су учињене повреде правила

поступка које би биле од утицаја на законитост оспореног акта, тако да ни материјално право није неправилно примијењено, што се основано истиче у предметном захтјеву.

Из изнијетих разлога, по оцјени овог суда, у побијаној пресуди су остварени разлози из одредбе члана 35. став 2. ЗУС-а, због повреде закона и повреде правила о поступку која је била од утицаја на рјешење ствари, па се стога захтјев туженог уважава и побијана пресуда преиначавача тако да се тужба одбија као неоснована, јер нису остварени разлози за поништење оспореног акта прописани чланом 10. ЗУС-а.

Записничар
Мира Мачкић

Предсједник вијећа
Смиљана Мрша

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић